

ta paraula volch Nostre Senyor *complir* (= dur a compliment) en los nostres feytz --- Nostre Senyor Jhesu Christ --- no volch --- que moríssem tro açò haguéssem *complit*» (*Cròn.*, cap. 1, I, 10); «E per açò és obra de Déu que aquella covinença que no-s *complí* 5 en aquell temps, se *complí* deuyus, can nostre pare pres per muyler la néta del emperador» (ib., cap. 7, I, 24); «--- ço que vostre linyatge e vós havets desijat, e que ara-s *cumple* per vós, molt ho devem grayr a nostre Senyor» (ib., cap. 281, v, 86); Muntaner: «que 10 nós vos farem pus honradament anar en Catalunya a *complir* vostre matrimoni» (*Cròn.*, cap. 251, vii, 18. 26); «se *complí* lo primer somni» (Serra-Amer, *Gènesi*, 31). Notem a més: *complir* 'fornir, proveir': «enviam a Burriana, a-N. P. F., per la roba d'aquels del 15 castell --- que él per nós los *complis* la roba que ls havíem a dar» (Jaume I, *Cròn.*, cap. 247, v, 38); en l'accepció de 'aconseguir, fer arribar', també en Jaume I: «començaren ells de parar la brigola --- e tiraren, e cuydaven *complir* a la ost, e no-y pogren *complir*» 20 (cap. 461, viii, 52); l'acc. de 'finir una durada determinada' (intr.) i 'atènyer en tal temps (una edat determinada)' (tr.) també era medieval: «ordonaren que no es partissen del palau --- entró que nou meses foren *complits*» (Muntaner, *Cròn.*, cap. 6, I, 24.5); c. 1460, *Spill*: «--- *cumplia* los trenta dos [anys]» (v. 1960); *complir amb algú* 'fer el que devia fer (per conveni etc.)', en l'historiador Tomich (*AlcM*); *fer una cosa per complir* (Belv. 1805). El participi passat era *complit* en el llenguatge antic, forma que continua avui a València i a les Balears; la forma *complert*, feta analògicament igual que *omplert* (veg. supra), no apareix en textos antics: el primer exemple que en tenim és de 1640 (veg. *AlcM*); després en Belv. 1805, i Lab. 1839 (s. v. *cumplert*); en aquests diccionaris ja es considera més usual, atès que s'hi fa remissió de *complir* (*cum-*); Fabra en el *Dic. Gen.* i en la seva *Gram.* de 1956 (p. 53) admet *complit* al costat del normal *complert*. En el pres. de l'ind. i subj., *complir* avui normalment té el paradigma incoatiu, el qual també era la norma en el llenguatge medieval,¹⁰ però no manquen exemples del paradigma simple (escrits amb *u*, *cumple*, *cumpla*).¹¹

Derivats de *complir*: *Acomplir* 'complir, executar' [1274; 1426; en temps recents fou usat per JAlcover, JRuyra]; *acompliment* [doc. de S. xiv, *AlcM*; 1718]. *Recomplir* 'omplir enterament' [ACanals: «No devem meniar per *recomplir* lo ventre, mas per ço que'l cos sia sustentat» (*AlcM*); doc. de 1410: «Una algerra --- fou *recomplida* de un poch de oli» (*AlcM*); «hom nat 30 de fembra en breu temps es *recomplit* de moltes mesquines e treballs» (St. Pere Pasqual, S. xv, *DAG.*); «Abisat estic, Senyor meu, e afangat en lo pregon lim de vicis e de pecats, e la mia ànima és *recomplida* de infinits mals» (Oliver, *Excit.*, 50.12); 1617, Agustí: «pendre un parol del dit vi --- y tot bullint *recumplir-ne* les bótes lo que ha semat» (*Secrets d'Agr.*, 100); segons *AlcM* *recomplir* és ben viu a l'Emp. en aquesta darrera acc. de 'afegir un líquid o grans dins un recipient fins a tenir-lo ben ple'. *Recompliment*, ant. 60

[ACanals; 1492, Cauliach].

Complidament 'd'una manera complida, acabada; completament' [Llull; *cumpli*, Jaume I: «E si negun pert caval ni neguna altra cosa, nós le-us esmenarem e-us farem vostres obs *cumplidament*» (*Cròn.*, cap. 68, ed. Barcino, II, 48); 1295, Finke, *Acta Arag.* III, 43; Muntaner: «ell féu en Barcelona tot ço que a fer havia, *complidament* e molt graciosa» (*Cròn.*, cap. 293, ed. Barcino, IX, 7.28)]. *Complidor*, -ora, adj. 'que compleix' [Lab. 1839, *cumpl-*]; *complidor*, -ora, 'que s'ha de complir', 1344, *Ordin. Palat.* de Pere III, p. 28; 'que s'ha de complir dins un termini' [Lab. 1839, *cumpl-*]. *Compliment* 'acabament, fi', ant. [Llull: «si açò Déus volia he no podia ésser, seguir s'ia que son voler, poder, saber, no hagués infinitat ni *compliment*» (*Blanq.*, *NCl.* I, 169.8)]; 'perfecció, plenitud', ant. [Llull: «Con l'abat viu la gran replecció de gràcia, devoció, caritat, qui fo en la ànima del frare --- ell dix aquestes paraules: ---À! per què fuy abat e no fuy frare hermità, e que hagués tan gran *compliment* de devoció com ha aquest frare?» (ib. II, 40.19)]; 'suficiència, satisfacció', ant. [*Tirant*: «A mi plau de fer lo que'm manau, mas tinch temor que lo meu voler jamés haja *compliment*» (*DAG.*)]; *fer compliment* 'pagar', 'completar la paga': «En cas que les dites L milia liures no basten, que vós li *fassats compliment* d'açò del vostre» (doc. de 1342, *AlcM*), d'on *compliment* 'pagament de diners': «si *compliment* de part no avia, pot demanar lo *compliment* de la sua part que li pertany» (*DAG.*); 'aprovisionament (de coses, d'homes)', ant.: «E manà que negun no s'entrametés de viandes, de civada ne de vi, que ell faria metre per tuit *compliment* de tot quant haurien mester per tot lo viatge» (Muntaner, *Cròn.*, cap. 46, ed. Barcino, I, 100.9). En el sentit de 'acte de complir una cosa (una promesa etc.)', en Llull; doc. de 1315 (*AlcM*); «*Cumpliment* de tots los seus desigs» (1696, Lacav.); *fer compliment* 'acomplir, satisfer, donar satisfacció': «E així, estats ab bon cor e confortats-vos, que en tot ço que vós demanats *farà* la santa Esgleia *compliment*» (Muntaner, *Cròn.*, cap. 78, II, 38.3; un altre exemple en cap. 247, vii, 8.29); d'on es va passar a 'oferta que es fa per pura urbanitat o cerimònia' [ja en *DTo.*, «*Compliment en cortesia*: Urbanitats, -atis», i amb diversos exemples en Lacav. 1696: «portar-se sens *compliments*», «Yo no fas *cumpliments* amb vós», «no dich això per *cumpliment*» etc.]; notem a més en el Baró de Maldà: «Los francesos són francs en tot, lo nom de ells ya su ho [sic] porta, pues no són amichs de *cumpliments* ni de cerimònias algunas, com en Espanña» (*Excursions*, p. 144)]; el mateix desenvolupament semàntic va produir-se en castellà, d'on fou pres l'it. *complimento* [mj. S. xvi] i el fr. *compliment* [1624], veg. *DECH* II, 290a55ss. *Complimentar* 'adreçar un compliment (a algú)', ja en 1725; 'acomplir una cosa' [Lab. 1839, *cumpl-*], no admès en *DFa*. *AlcM* inclou *complimenteing* (amb un ex. de Genís i Aguilar) i *complimentejar*, com a usual a l'Empordà. *Complimentós*, -osa. *Complint*, ant. 'complidor' [1390; 1492, Cauliach, *AlcM*].